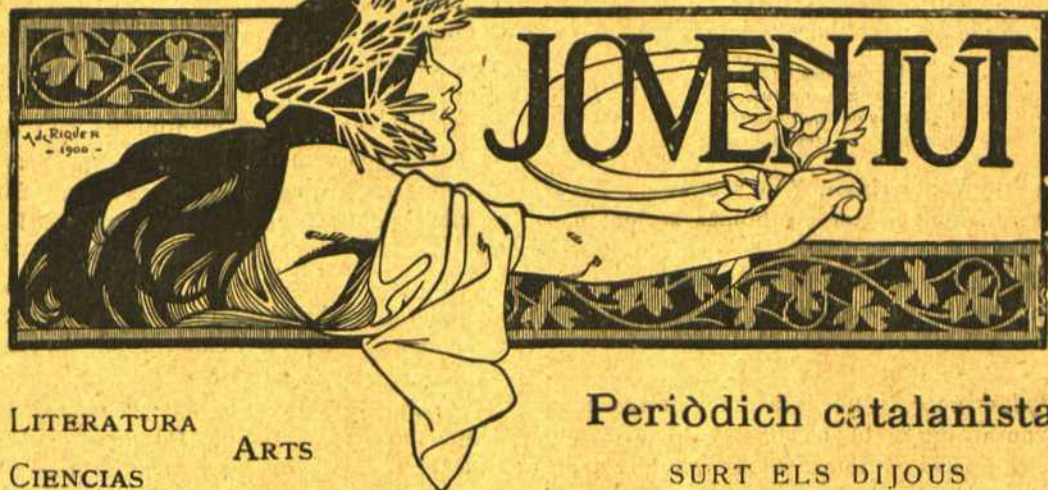

LITERATURA
CIENCIAS

ARTS

Periòdich catalanista
SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Psicologia elemental de la guerra, per Geroni Zanné.
— Anestesia moral, per J. Tarruella. — Concerts,
per G. Z. — ¿Es usted quien los instruye?, per Arnau
Martinez y Serinà. — A propòsit de dugas fes, per
F. Pujulà y Vallès. — Per ull de garbell, per Emili
Tintorer. — Bohemia, per Santiago A. Narro. — L'an-
tich carnaval de Barcelona (continuació), per Se-
bastià Junyent. — Novas.

FOLLETÍ:

LES DISPERSES, per Joan Maragall. — Plech 11.

MÉS ENLLÀ DE LAS FORSAS, per Bjornstjerne
Bjornson. — Traducció catalana. — Plech 31.

PSICOLOGÍA ELEMEN- TAL DE LA GUERRA

Segons contan els historiayres y periodis-
tas patriotas, llurs nacions respectives han
empres sempre las guerras ab fins nobles y
desinteressats. Al sò dels himnes bèlichs,
els minyons de las ciutats, de las vilas y dels
camps han agafat el fusell (segons contan)
pera venjar tan sols a la patria amenassada
en son honor o sa integritat, si bé altrás vol-
tas l'han agafat pera protegir interessos co-
mercials o de rassa, per'assegurar tractats
beneficiosos a la industria nacional o pera
imposar determinadas formas politicas.

Però tot això no són més que paraulas.

Las veras causas de la guerra són: l'orgull y
l'ambició a dalt, la bestiesa o la resignació
a baix.

No parlarem dels pobrets que's vinclan
devant del poderós: parlarem ara tan sols
dels baladrers que tot ho capgiran, fentse
satèlits dels governs agressius. Aixís que
arriba un d'aquests moments solemniais en
que'ls homes van a batres, tots els imbècils
que constitueixen el vil rebutj del *chauvi-
nisme*, moguts per una forsa malehida que'ls
empeny amunt, dels baixos fons de la hu-
mana miseria estant, ixen impudicament,
cridan, amenassan, atian als pobles contra'ls
pobles, fomentan las malas passions y ofe-
gan la veu dels homes entenimentats que,
estimant de debò a llur patria, desitjan evi-
tarli danys o vergonyas. Tots aquests xim-
ples serveixen admirablement la tasca dels
mals governants, dels politicayres sense cer-
vell y sense cor, que imperan com senyors
absoluts sobre'ls reys y sobre'ls pobles. De
la gran massa estúpida que no pensa ni es-
tudia, que's deixa dur inconscientment pels
eterns mals pastors allà hont aquests desitjan,
se'n pot fer lo que se'n vol. Ab quatre frases
d'efecte queda enlluernada: un vaixell de
guerra pres al enemich, una regió conque-
rida, una bandera esqueixada y ennegrida
pel foch de las batallas, valen més pera'ls

imbècils que las vidas de trescents mil homes sacrificadas xorcamént.

No hi ha res pitjor que la guerra...

Et cela pour des altesses
Qui, vous à peine enterrés,
Se feront des politesses
Pendant que vous pourrirez

ha dit Victor Hugo. Y no sempre per *des altesses*. Molt sovint els homes se matan en nom de la Llibertat y la Justícia, darrera d'aquella dòna sapada que simbolisa la República. Quin escarní!

Las guerras, que quasi may naixen de las causas que las hi senyalan els historyayres y periodistas patriotas, solen produhir, a més de molts altres, els següents resultats:

Primer: Posan en moviment al nombrós estol dels traficants, que's llensen ab brahó bèlich... a alterar escandalosament els valors del Estat, produhintne baixas considerables y embutxacant quantitats faulosas. Aixís mateix movilsan el nombrós estol de miserables que s'escampan a las nits pels camps de batalla escurant las butxacas dels morts y dels moribonds, robàntelshi diners, joyells y rellotges. Aquests acaban l'obra comensada pels primers.

Segon: Fan naixe, per generació espontània y sense preparació de cap mena, una munió immensa de generals d'ateneu, de casino y de cafè, capassos d'avergonyir, inventant complicats plans de campanya, al famós duch d'Auerstaedt o al mateix comte de Moltke. Tots aquests apreciables individus pertanyen als partits politichs més exaltats. Però tenen per guia al cèlebre *patrón Araña*. Embarcan als demás y's quedan en terra.

Ters: Excitan la inventiva dels corresponsals dels diaris. Els més grans poetes de la humanitat, Dante Alighieri o Goethe, resultan criaturas de volquers al costat de tal corresponsal del seriós *The Times*, del respectable *Berliner Tageblatt*, del ben informat *The New-York Herald* o del aristocràtic *Le Figaro*. Pels fils telegràfichs de tot el món circulan esbojarradament *canards* monstruosos, fills d'una fantasia exuberant, mestra en la hipèrbole, sabia en la mentida. L'esperit gloriós del gran Tartarin s'espan-

deix triomfalment per las agencias telegráficas dels dos hemisferis.

Quart: Donan feyna als historyayres, que van y venen com esperitats cercant detalls inútils pera embellir la narració dels fets y convertirla en novela, mentint de tant en tant ab esparveradora seriositat, confonent personatges, segles y llochs. Las guerras fan aumentar d'un volúm o dos la historia de las nacions.

Cinquè: Modifican, alhora que la historia, la geografia politica. Avans d'ahir l'Alsacia pertanyia al imperi d'Alemanya, ahir a Fransa, avuy pertany altra volta al imperi del *kaiser* Guillelm. Puerto-Ricó forma part de la Unió Americana y las illas Filipinas també; ahir eran d'Espanya. L'antich reyalme de las Dugas Sicilias es avuy una provincia d'Italia, Catalunya una provincia espanyola. Finlandia una provincia russa. Hannover una provincia prussiana. El ducat de Borgonya no existeix, y el comtat de Flandre es un títul honorífich. Polònia es un recort històrich.

Sisé: Fan plorar a las mares, desde la Hècuba de la llegenda helènica, que pert a son fill Hèctor al peu dels murs de Troya, fins a la mare de qualsevol mariner rus xapat per un obús japonès a dalt del creuher *Varyag*, en las ayguas de Tchemulpo. Però ja es cosa sabuda que las dònas ploran per un tres y no res.

Setè: Empobreixen als pobles vensuts. Els exèrcits vencedors hi passen com la llagostada, com un flagell espantós; enrunan castells, creman pobles, matan dònas, vells y criaturas, destruheixen fàbricas y ponts, palaus y temples, obras artísticas y obras industrials. Pera corona de la magna empresa, el govern vencedor imposa al vensut la corresponent indemnissació de guerra. Fransa pagà al imperi alemany cinch mil milions de franchs. No es pas gayre! En cambi aytal guerra donà nomenada a pobles fins alashoras quasi desconeguts. ¿Qui parlava, avans del any 1870, de Saarbruch, de Spickeren, de Weissemburg, de Woerth, de Bazeilles, de Gravelotte, de Sant Privat y de Carignan?

Vuytè: Al crear la tremenda y solemniat majestat de las batallas, desfán la dolça poesia de las arbredas, la solitud de las fonts boscanas, la tranquila pau de las planas que

verdejan. Ab la sang enfosqueixen la verdor de las herbas, ab el foch dels canons arrasan els boscos, ab els gemechs dels moribonds que agonejan al peu dels arbres, fan emmudir els cants de l'aucellada. Els morts, estesos a milers, fan desconegut un camp, fins pera'l mateix propietari. Una guerra ha d'ésser una cosa terrible. Contan (potser no serà veritat), que'l mateix Napoleó I va emocionarse una vegada contemplant el camp de batalla d'Eylau, perque mitj colgats per la neu, sense comptar als ferits, hi havia nou mil homes morts.

Novè: Exaltan el *chauvinisme* y el militarisme. De las guerras ne sortiren l'antiga tirania napoleònica y el modern militarisme prussià que ofega a l'Alemanya de avuy. De las guerras n'eixí'l tsarisme rus y l'imperialisme britànich. Un jesuita (creyem qu'era'l celebre *père* Dulac, però d'això no n'estem segurs), digué a Fransa, en temps del segon procés Dreyfus, que una nació podia viure sense sabis, sense artistes, sense politichs, sens oradors: may sens exèrcit.

Desè: Fan morir a joves que cap gana'n tenen... a joves sapats, alegres, plens de vida...

—
Si'n podriam esmentar encara de *resultats* produhits per las guerras!

Però n'hi ha un que mereix atenció particular.

Las guerras són la primera causa del enduriment dels cors humans. Las guerras converteixen en salvatges als homes civilisats, destrueixen els bons sentiments, anihilan la compassió. Un obrer que pren mal en temps de pau, inspira cent vegadas més llàstima que deu mil homes aterrats a canonadas, si pels ayres vibran mentres tant els himnes de Tirteu, de Rouget de Lisle, de Weber o senzillament la *Marcha de Cádiz*. Las guerras tot ho excusan. La gloria militar, l'orgull nacional satisfet, l'enemich humiliat y avergonyit, ¿no valen mil, cent mil, un milió d'existencias humanas? Si algú plora, la patria riu. El goig d'haver possehit un Condé o un infelís Espartero s'ha de pagar un xich car. Solsament las mares, ab llurs llàgrims y sanglots, venen a donar la nota afemellada en mitj dels mascles cants de la victoria, y si se las hi perdona llur antipa-

triòtica conducta, es perque'l vencedor, sempre generós y magnanim, sab excusar las feblesas.

Las guerras són terribles. El minyó pagès que respecta las terras del vehi perque ell també'n té y sab que costan molt de conreuhar, al trobarse en pais enemich ja no es ell mateix: es una petita roda de la gran Màquina que l'Estat posa en moviment, y allavors avansa, xafa, esmicola, mogut per una lley fatal que l'empeny a matar, a destruir: es el mateix instint de conservació. El desitj de viure fa que mati. Heusaquí l'immoral y primer principi de la guerra: la màxima *Lo que no vulguis pera tu no ho vulguis pera'ls altres*, convertida en *Lo que no vulguis pera tu, ho voldràs pera'ls altres*.

Las guerras són terribles. El pacífich burgès que no ha disparat may un revòlver, que viu esperat de llegir que'ls lladres roban rellotges en ple dia, y que las torras de la Montanya Pelada són visitadas de tant en tant a la nit pels fills y deixebles de la Hampa, al comensament d'una guerra (a la que ell no hi anirà, no,) sent son cor somogut per un món d'energias desconegudas. Com si's sentís estimulat per l'esperit *guerrer* y destructor d'Atila, de Timur-Leng, o de Napoleó I, viu febrós, tot esperant batallas, ab milers de morts y ferits; sent (ab la imaginació) simfonias aixordadoras, en las quals el Krupp o'l Maxim fan de primer violi, y els crits dels moribonds de notas desafinadas que destrueixen la horrenda bellesa del conjunt.

L'un y l'altre, el minyó que va a la guerra y el burgès que's queda a casa, sofreixen una transformació total. No són ells mateixos: un esperit malestruch els transforma de bons jans en feras o benejts...

—
Altra vegada tenim guerra. Qu'emmudeixin, donchs, els homes pensadors o altruistas que han abominat de sas causas y de sos efectes; qu'emmudeixi la veu de Schopenhauer negant la gloria de las accions colectivas; qu'emmudeixi la veu de Spencer cantant las excelencias del Individualisme; qu'emmudeixi la veu de Zola mostrant la guerra en tota sa horrible y fastigosa realitat; qu'emmudeixi la veu de Tolstoy predicant l'Amor;

qu'emmudeixi la veu de Ruskin senyalant nous camins a la Humanitat.

Al Extrèm Orient ja la sang ha envermellit els vaixells de guerra russos y japonesos y els terrers de Corea y de Mandxuria. El burges pacífic, assedegat d'emocions, triomfa, tot llegint els diaris... y els minyons de las ciutats, de las vilas y dels camps, acotan el cap dessota la pluja de las balas...

GERONI ZANNÉ

ANESTESIA MORAL

La vida ciutadana, ab son procés de incessant hipertensió dels esperits, ofega cada dia innombrables miserias y actes d'inferioritat moral reveladors del immens fons d'impietat que cova en l'ànima de molta gent.

El metge, l'home humanitari per la mateixa naturalesa de son comès, n'es a cada moment observador d'aquests espectacles de rebaixament d'ànimes, d'atrofia dels sentiments, d'anestesia moral que tan per terra tiran al privilegiat de la vida, al sèr pensant que's creu infladament superior y perfecte, sens dubte perque té la facilitat d'ésser a voltas conscient de sas propies concupiscències e iniquitats. Y el metge's va fent dia per dia més convensut de nostra miserable condició, y acaba per creure irredimible al home, y calla filosòficament al veure tan estesa la dominació del egoisme. «La meua veu —pensa— hauria d'ésser escoltada per una massa que porta l'estigma del pecat, y que aixecant las espallias despreciativament ja creu haverho fet tot pera redimirse. ¿Per què parlarli, donchs?»

Mes un jorn arriba en que'l fet ordinari's manifesta ab caràcters tan accentuats, que l'ànima se li revolta, una amargor de fel li amara la consciencia y un potent clam de justícia surt de sos llabris tremolosos. La pacient resignació ab que ha contemplat las baixesas humanes que fins el feyan somriure quan las veyia en llurs aspectes microscòpics y sovint vestidas ab la llampanta indumentaria del sacrifici, tot d'una's torna indignació y repugnancia nauseosa, y una necessitat fisiològica l'empeny a parlar fort y clar, malgrat el ple convenciment de que la seva paraula sols haurán d'escoltarla's esperits lliures y sans, massa poch's pera entendre la sagrada feyna de deslliurar al home de sa corrupció moral.

Per això vaig ara a parlar. M'impulsa a ferho la ferma consciencia de que porto a la consideració dels homes bons, dels homes rectes, de tots aquells que viuen escalfats pel sol de la justícia y per la germanor humana, un fet de veritable barbarie moral realitzat per qui té'l dever ineludible, per vot vo-

luntari y per la investidura que ostenta, d'ésser espill de caritat y d'amor. Per no serho, ha de càureli fatalment assobre l'anatema dels honrats y els purs que volen en la vida la resplandor de quelcòm superior a las ambicions del diner y al orgull de la dominació humana.

Un dia del mes d'octubre proppassat vaig ésser cridat pera visitar a un malalt hostatjat en l'Hospital de Nostra Senyora del Pilar. En aquest nosocomi, que regenta una agrupació de religiosas de la caritat (crech que'n són propietarias), y qu'es dirigit professionalment per un consell de metges, hi ha un departament de malalts crònichs en el qual el malalt-hoste paga una cantitat per l'habitació y els aliments, corrent a son càrrech particular el metge que li porta la malaltia y qu'ell ha triat llibèrrimament, sia del consell de la casa, sia foraster. Aquesta llibertat del malalt hostatjat en l'Hospital, de tenir el metge que millor a sos ulls li pugui dirigir la cura de la malaltia, fou un veritable progrés de las costums nosocomials que'ns portà la nova casa de salut y que tots celebrarem y aplaudirem com era de rahó.

El meu malalt patia una afecció abdominal grave. Si no clarament demostrada, s'entreveya la negra nuvolada d'una peritonitis tuberculosa; els trastorns d'enteritis ulcerosa-hemorràgica de tipo crònic y persistent ab dolors difosos ventrals, feyen témer lògicament, junt ab altrás consideracions que deixo de banda, l'arribada de la hidropesia peritoneal. Passats dos mesos escassos de tractament, el malalt se revifà y prengué coratge, y cregui oportú prescriure una cura d'ayreylum, qu'el pacient, per ésser de Ibiza, pensà poder realisar en condicions ideals en la seva terra. Deixà l'Hospital del Pilar, li vàreig fer el programa terapèutich y parti cap a la hermosa illa.

El dia 10 de febrer, a las nou del mati, soch demanat per el malalt que acabava d'arribar a Barcelona. Y quin estat el seu! Magre, pàlit, ab el ventre monstruós, fadigat, ab els ulls apagats y tristos, tremolós... còm s'havia enrunat aquell cos de jove de 28 anys! L'examino, me faig explicar lo succehit desde nostra despedida, y tot me demostrava qu'era a la fi confirmada la meua temensa. Feya 15 dias que li havian practicat la paracètesis (punció del ventre ab un trocar) y li havian extret uns 12 litres de liquit, y l'abdomen ja tornava a estar ple, distindintlo, apretant el diafragma y dificultant la respiració. L'estat del pòls, del cor, de la orina, la nutrició general, tot senyalava una propra fi. Y el miser tan esperansat, tan segur de que jo li retornaria la salut, perque allò devia ésser sols una complicació! La malaltia principal, lo dels budells, ja era acabat! Quina tristesa!

Resolt el plan curatiu (era precis fer un

plan que li mantingués las ilusions), calia cercar hostatge ahont pogués jo anar a visitar-lo. Pensarem tot seguit en l'Hospital del Pilar, del que tants bons recorts teniam. Y, d'acort ab ell y sa pobra mare, va quedar aprobada la tornada a dit establiment de curació. Entre tant, aniria a veure al seu ex-principal y en sa casa descansaria unas horas o el temps que fos necessari fins a entrar al hospital.

Aquell el va rebre bé, mes no pogué hostatjarlo per manca de lloch, puig tenia forasters que li omplian la casa; mes com li portava estimació, li oferi de bon grat pagarli tots els gastos, hospital, metge, medicinas, etc., que li ocasionés la seva malaltia. Hermosa acció que ab goig consigno.

Allavors anà'l malalt a cercar repòs a casa d'uns amichs que viuhen en el carrer de Sant Joan de Montjuich: carrer estret, sens ayre ni llum, travessia fosca de l'Argenteria. Allí vâreig trobarlo l'endemà. Las condicions de vida eran pèssimas; el seu quarto era una sala y arcoba petita en la qual dormian ell, sa mare y el matrimoni de la casa. Calia traslladarse tot seguit al hospital, y els hi digui que de cap modo podia permaneixel' malalt en aytal medi.

L'endemà al mati ve a veurem un cosí del malalt. Un terrible conflicte se'ls presentava. Al Hospital del Pilar no admeten al malalt *perque està massa grave*. Han sigut inútils las súplicas y las explicacions. *No'l volen; està amenassat de mort propera; no'ls convé.* «Què fem?» me pregunta'l visitant. Malgrat l'estat emotiu que la nova'm produhi, de indignació, de protesta irada per tan execrable acció, la figura del moribond, del abandonat de la sòrt, m'apareix absorbent y refreno'l pensament. «Anèu al Sagrat-Cor» li dich. Torna'l bon cosí a la tarda y'm conta que *tampoch el volen* y qu'entre tant la gent de la casa ahont estàn, cridan y protestan del engany, que *no'l volen més, que'ls fa nosa, que'ls pertorba la vida*. ¿Y el malalt? Cada vegada pitjor, segons el parent. Vaig a veure'l y el trobo en un estat deplorable, ab el pòls dèbil y ràpit, sens orinar, ab dolors abdominals, vomitant, insomne, ab una sed abrasadora.

Van al Hospital de la Santa Creu y no hi ha llits en vaga: tots estàn plens. Y entre tant la gent de la casa mortificantlos, claman, injuriantlos *perque no treuen el moribond que'ls portà tants perjudicis*.

L'endemà al mati el malalt se moria preguntantme si ja anava millor y fent programmas pera l'esdevenir. Poch a poch se fonia, s'extingia la vida d'aquell organisme que malgrat sa insignificancia feya tanta nosa a tot arreu. Era'l seu camí, havia de morir-se pera no molestar més a la germandat humana a qui tant destorb feya. Ja no hi tenia plassa a la vida, el seu recó ja no era seu, li

havian pres els forts, els vencedors de la lluyta humana.

Aquesta historia senzilla y terrible es acabada. Ara recullimne las engrunas següentas y estudiem serenament, ab la fredor del rahonament experimental, els fets interessants que la integran.

El meu desgraciat malalt demana per segona vegada allotjament al Hospital del Pilar, ahont, com he dit, fou tractat durant sa estada ab tots els miraments y bons cuydados que allí's tenen als asilats, sia la que sia la quota que correspõn o la categoria del quarto. Va el metge inspector a reconèixer, veu el cas, comunica'l seu grave estat a la germana directora, y aquesta nega l'admissibilitat. *No'ls convé.*

Una casualitat benfactora fa que jo trobi en mon camí, aquella mateixa tarda, al metge inspector. L'interrogo, l'increpo, li parlo de la miseria d'ànima que significa aquella conducta rublerta de mesquinesa, li senyalo clarament el seu trist paper d'estiracorde-tas... y l'home s'excusa ab frases incoherents, de las que se'n entén una de ben neta: *fa mal efecte que's morin malalts a la casa*. Ja tenim tots els datos del procés. Es el negoci, el tant de nom per la casa si no s'hi moren malalts; visitils qui els visiti, la qüestió es que no s'hi vegin enterros a la casa de salut: *fa mal efecte!*

Ara bé: si el meu malalt fou admès el primer cop, en que l'home era encara de relativa robustesa, y no se'l accepta la segona vegada *perque'l metge declara son grave estat que'l fa de mort imminent, resulta d'aquí, ab claretat innegable, que al Hospital del Pilar hi impera'l criteri de rebutjar tot malalt que pugui morir més aviat que curarse*. Com se veu, no's funda la no admissibilitat en el caràcter de contagiositat del mal, que aquí tampoch era alegable, malgrat ésser tuberculosa la malaltia. Si això es aixís, ¿pot darse criteri més miserable, més anti-humà, més comercial, que'l que presideix a n'aquest nosocomi que una aureola de santetat emantella, ahont la puresa més immaculada hi brilla si escolteu a llurs entusiastas defensors? ¿Se vol major tirania, més instint d'absolutisme y criteri de profit que'l que realisan ab sa conducta en l'Hospital las germanas piadosas que'l regentan? ¿Es possible restar impassible deixant desenrotllar en els misteris de lo desconegut aquests crims de lesa humanitat? ¿Y no es rahonable preguntarse si es aixís com cal honorar el sant nom que ostentan aquellas religiosas, ab actes de deformació moral que com pedra pesanta aixafan als bons creyents que's sacrifican coratjosos per la edificació dels sagrats dogmas que la fe ha esculpit en sos senzills cors? Quina pena veure com y s'explotan els sentiments religiosos, mercadejanthi a tall de comerciant implacable sols que tan procura aprofir-

tarse de las ventatjas del va-y-ve del negoci!

Crech obrar ab justícia, lliure com estich d'apassionaments que de tot cor detesto. L'espectacle d'un hospital que tria'ls malalts que no'l comprometin, que no'n voldels que's moren perque infestan la netedat del seu nom acreditat, y que's desenten de que qui més l'hostatge necessita es el ferit de mort que's rebutja y de qui tothom fuig y a tot arreu fa nosa, es tan repugnant pera tota consciencia honrada, es tan abominable, que no consent l'oblit piados, el silenci que perdona la falta passional o inconscient.

¿Per ventura no ha d'ésser aquesta condició d'admissibilitat cega (descomptant las malalties contagiosas si no's tenen pabellons de aïslament a propòsit) la missió elemental y primera d'un hospital regentat per religiosas, ahont el brill del desinterés, de la pietat, del amor a la humanitat ha d'ésser potent e inextingible com la seva fe en l'alta missió que voluntariament han acceptat? Y, emperò, són dos aquí els hospitals de germanas que'ns donan l'exemple de crudeltat, de refinament de negoci, d'abandón del infelís malalt que no troba ahont morir aconsolet per las besadas amorosas d'un cor deslliurat d'interessos mundans! Si aquella familia amiga que protesta perque'l malalt no'ls deixa en pau ab sas maluras y angioixas de mort, mereix per sa manca de sentiments el dicteri de egoista y anti-humana, ¿còm calificar als que, essent com ells humans, fan de humanitaris, de filàntrops, y anantne vestits y portantne la etiqueta obran ab tanta o major duresa?

Res me cal afegir a lo esmentat. He referit el cas precis, net, brutal, tal com la naturalesa me l'ha mostrat, sense mixtificació hipòcrita; no pretench pas fer la part d'aquells misoneistas inconscients qu'encara veuen en el problema de las religions la clau del progrés y perfeccionament de la societat, y d'un fet isolat ne treuen l'enfilall de conseqüencias que convenen a son ridícul objectiu.

Res d'això cal veure aquí: ni s'enclou en el fet un procés de reacció, ni d'ell se'n poden derivar corolaris congruents ab la eterna baralla de creyents y descreguts, pera enverinarla més y ferne'l joch dels seus apassionats lluytadors. Un cas d'anestesia moral, de deformació de sentiments, de desviació efectiva, d'impietat monstruosa y sens excusa: heusaquí lo que's manifesta palesament en la conducta dels hospitals esmentats. Aquest es el meu crit, que brolla coratjós de l'ànima dolorida devant de tanta miseria y podridura humana, que'ns fa pitjors que la bestia irracional quan famolenca s'abrahona sobre sa victima, devorantla y esquarterantla, gosant la festa de la sang y satisfent sas necessitats orgànicas.

J. TARRUELLA

CONCERTS

ASSOCIACIÓ WAGNERIANA

L'« Associació Wagneriana » celebrà la nit del diumenge passat el segon concert dedicat a Beethoven, executant els senyors Domènec Espanyol, Munner y Dini el següent programa: *Novè Trio*, en *mi bemol major*; *Vuylè Trio*, en *si bemol major* y *Ters Trio*, en *do menor*. Els senyors Domènec (piano), Munner (violí), y Dini (violoncel) ab el *Vuylè Trio* y ab l'*andante con variazione* y *minuetto* del *Ters Trio* demostraren que són uns artistes de debò, essent molt aplaudits pels filarmònichs aplegats a la «Wagneriana», associació que realisa ab la vulgarisació dels *trios* de Beethoven una obra educativa musical digna de llohansa.

El *Vuylè Trio* es una obra delitosa: el *Ters Trio* una obra colossal en la que ja hi resplandeix, ab tot el seu esclat, el geni de Beethoven. El *Novè Trio* no té de molt el mèrit dels anteriors, però té la seva importancia en la historia musical de Beethoven.

PRIMER CONCERT CRICKBOOM

El primer concert de la serie organizada pel mestre Crickboom y que constará de quatre, fou celebrat el passat dilluns en el teatre Principal, presentantse per primera vegada al públich barceloní la eminent violoncelista Elsa Rüegger.

D'eminent violoncelista podèm calificarla, ja que la seva extraordinaria execució, tan brillant com pulcra, no es superior a la exquisida puresa de sa dicció. Interpretà (a més de dugas pessas fóra de programa, una d'ellas dificilissima) un *Concert* de Lalo, pera violoncel y orquesta, y la *Sisena Sonata* de Boccherini, ab acompanyament de piano. El *Concert* de Lalo sembla escrit ab el sol objecte d'oferir dificultats mecàniques al executant; dels tres temps que'l constituheixen tan sols l'*Intermezzo* té cert valor intrínsech. En cambi, la *Sonata* de Boccherini (composta d'un *adagio* y d'un *allegro*) es una fina obra clàssica; l'artista pot lluhirshi tant com el *virtuoso*.

La orquesta, a las ordres del mestre Crickboom, executà la obertura de *La flauta màgica*, de Mozart; la sublim *Cinquena Simfonia*, de Beethoven; el poema simfònic *Zorahayda*, de Svendsen, y el preludi del acte ters de *Follet*, de Granados. La interpretació d'aquestas obras fou bona indubtablement, però's notava que no havian sigut prou ensajadas. El poema del noruech Svendsen es una pàgina musical de marcada influència wagneriana, en la qual la poesia's combina intimament ab la descripció. S'executà a Barcelona per primera vegada.

El públich aplaudi al mestre Crickboom y tributà una gran ovació a la senyoreta Rüegger, després de la *Sonata* de Boccherini. —G. Z.

¿ES USTED QUIEN LOS INSTRUYE?...

Ens han remès (no sabem qui) un número del periòdich de Buenos Aires *La Prensa* corresponent al dia 2 de febrer passat, en el que hi veu la llum pública un article titulat *España enardecida: Andanzas, bienandanzas y malandanzas* (1) de un conferenciante, en el que son autor don Francisco Grandmontagne parla d'homies y cosas del Catalanisme ab un desconeixement de causa y un atreviment com no's pugui imaginar el més maliciós.

Són tan grossos els despropòsits y tan gran la desfatzatesa del autor, que no'ns podem resistir a comentar com se mereixen els paragrafs més sucosos del tal article.

Comensa'l conferenciante dihent «que'l Catalanisme està en plena decadencia degut als esforços de las masses republicanas d'en Lerroux, qu'han anat acorralantnos y treyntnós de tot arreu ahont fins ara dominavam», com ho demostran sens dubte las sorollosas victorias obtingudas pels elements publicitaris al Ateneu, la Cambra de Comers, Colegi d'Advocats, Econòmica, Colegi de Notaris, etc., etc.

Y continúa dihent:

Que el rey no podrá ir á Barcelona sin contar con la tolerancia de Lerroux y sus amigos...

«Que contra'l Catalanisme exagerat d'alguns, protestà en Victor Balaguer en sentit progressiu y espanyol, y degué ésser en sas horas d'inspiració espanyolista que'l *Trovador de Montserrat* escrigué aquells célebres versos de

Ay Castilla, castellana,
si la terra catalana
no t'hagués conegut may!

Que l'esperit del renaixement literari iniciador del modern Catalanisme, fou democràtic, casi radical, y demostra son assert ab una llista d'escriptors catalans *avanzados*, entre'ls que hi coloca a n'en Milà y Fontanals y a n'en Permanyer, l'ex-ministre de la Unió Lliberal, aquella agrupació política precursora del actual partit conservador.

Que'ls catalans, (aixís ho diu el conferenciante) ens hem anat castellanisant a gust nostre, sense cap violencia», y per això deuen ésser tan populars las quintas a Catalunya, y *con tan plausible motivo* ens regalarien la Ciutadela, y són pera ell lletra morta'ls patriòtics esforços de l'antiga Junta de Comers.

Y continúa proclamant que a un ministre espanyol de la *Gloriosa*, en Montero Rios, deu la dòna catalana la seva rehabilitació social. (Se veu que'ls intel·lectuals de las Pampas no tenen ni noció de la institució jurídica catalana de *Senyora y Majora*, y que'l conferenciante de marras no's deu haver pres

la molestia de repassar la lley que cita d'en Montero Rios, quin article 52 es un oprobí pera la dòna moderna, puig que va directament a cohibir la propietat intelectual de la dòna casada).

«Copioso fué el movimiento literario y periodístico que surgió del Catalanismo. *La Unió y La Renaixensa* eran publicaciones que mantenían lo que podría llamarse el espíritu histórico de Cataluña».

La Unió! Vetaqui un periòdich del que no'n teníam noticial!

Seguidament ve una llarga parrafada en la que, ab una serie interminable de carrincloneries y falsetats, preté *reventar* la vida econòmica de Catalunya, donant de passada un bombo fenomenal als *correligionarios* de Bilbao, a qui posa pels núvols; y entre quinas linias hi palpitava la rabia y l'odi del conferenciante contra'l Foment del Treball Nacional, societat a la que nega tota importancia e influencia, ab una baixesa de miras y una mala fe que contrastan d'un modo estrany ab l'interès del senyor Grandmontagne en donarhi sa *cèlebre* conferencia: puig si dit senyor creya que'l Foment era una entitat insignificant y encarcarada ¿per què hi anava a discursar? ¿Per què no anava a un altre lloch de més altura y significació?

Y ara ve l'apoteosis final, una encensada que no sabem si pèndrens en broma o en serio, en la que's diuen unas cosas, que... francament, ens fan sospitar que'l tal Grandmontagne es un gat dels frares capàs de pendre'l pel al més pintat. Agàfinse fort els lectors y... agua val!

«La competencia periodística es vivísima en Barcelona. *La Publicidad* es quizá el mejor periódico que hoy se publica. Es un diario de amplio espíritu europeo, muy bien informado sobre todos los sucesos del continente, escrito con gran honradez y virilidad, bajo la sabia dirección de don Eusebio Corominas, viejo luchador por la causa democrática y hombre muy popular y querido en toda Cataluña. Allí colaboran Miró, uno de los periodistas más cultos de España, el poeta Marquina, inspirado autor de *Las Vendimias*, Carlos Costa, activo agitador republicano, Marsillach, Jordá y otros varios QUE REPRESENTAN LO MÁS ALTO DE LA INTELLECTUALIDAD BARCELONESA. Hace dos ediciones, una por la mañana y otra por la noche, alcanzando una tirada de cuarenta mil ejemplares (quína tirada!). Su influencia es muy grande en el pueblo, y basta una gaceta para fraguar manifestaciones de quince y veinte mil hombres».

Es impossible fer cap comentari a las anteriors linias; y al considerar que a Buenos Aires pot haverhi públich que's pugui pendre de bona fe articles semblants, y premsa prou mansa que'ls publiqui, parodièm al general *guachindango* de *Los sobrinos del Capitán Grand*, y diguem com al comensar al conferenciante: *¿Es usted quien los instruye?... Pues es usted un... Grandmontagne!*...

(1) Y *malcrianzas* hauria d'haver afegit.

A PROPOSIT DE DUGAS FES

NA de las cosas, per las que j'en veu més al catolicisme, es per la d'haver pres l'arriendo d'una infinitat de paraulas qu'es impossible usar sens esborrar avans la restreta interpretació que a l'idea qu'ex-

pressan ha donat. Exemples ne són: la *fraternitat* (comparis el catolicisme ab el republicanisme) (1), la *caritat*, l'*amor*, la *fe*... etc. Es impossible dir: cal ésser fidel, cal tenir fe, (qu'es com volia comensar) sense destruir avans el valor dogmàtic de la paraula que sembla patrimoni de la Iglesia. No estranyis, donchs, lector, que fassi una petita divagació sobre la fe.

Dich com volia dir: cal ésser fidel, cal tenir fe. Cap obra humana arriba a sa fi, si la fe no l'ha bressolada.

Però cal que aquesta fe sigui general, ampla, que dintre de nostra personalitat tingui el do de la ubicuitat, que ompleni totes nostras facultats y en tots els recons de l'ànima hi fassi jóch. Fe en las conviccions, pera defensarlas ab calor, pera combatre per ellas, pera propagarlas y generalisarlas; y fe en el nostre rahonament, pare de nostras conviccions, per adquirir conviccions novas.

Aquesta segona part diferencia nostra fe de la catòlica. Es aquesta restreta, particular, migrada, gravita sols sobre las conviccions (no unas conviccions fillas de rahonament, sinó fillas de la inercia estàtica, per lo que podriam calificar las conviccions catòlicas, de *conviccions-atòvicas*) però no gravita may sobre'l rahonament. Y mort aquest, morta la inteligencia, mort l'avens. D'aquí que la darrera fe sigui patrimoni de tot lo inert, de tot lo que gravita intransigentment: es la fe en la lley de gravetat que té'l roquer que, enfonsat en la sorra, deixa sols veure sa botaruda esquena fins que una volu-

ble duna la curulla desdenyosa. Al pas que nostra fe, la que per sa extensió arriba fins al rahonament, es la de tot lo que's mou, y viu, y s'orienta y camina, y encerta o s'equivoca, però rahona y va.

La fe en la convicció propia la té tot quant existeix, animat o inanimat; la fe en el rahonament sols la tenen els sers que *pensan*. La fe que sols arriba a la convicció es parella de la intransigencia; la que deixa arribar sas frescas ayguas al rahonament se petoneja ab la transigencia. Un convensut que no rahona sols pot arribar a imposar sa convicció a altre; un convensut que rahona pot arribar a acceptar la convicció ajena y ferla seva.

En la tria d'aquestas dugas maneres d'ésser, la humanitat s'escarpeix en dos bandos ben definits. Pel primer estàn els vells, els corcats, els malaltissos, els febles; pel segon la juvenesa, la salut, els forts, els sencers. Cants de mort armonisan la marxa de la primera caravana: núvols de pols la envoltan. Cants de joya festejan a la segona: els papellons aletejan al seu entorn. «Papelló, símbol de l'ànima, salta de flor en flor, com d'idea en idea'l nostre rahonament. El món es petit, petita es la vida, no la l'empetitim més; el pensament es ample: volèml!» Aixís diuhen els cants de joya de la caravana de la juvenesa.

Y no són pas els individus sols els que'ls entonan: són els pobles, són las societats progressivas. No hi ha exemple en la historia de poble vital que hagi menyspreuhat el rahonament y sas conseqüencias. Poble ahont s'aixeca un *index*, si no s'aixeca ensempts un glavi que l'escapi, es poble mort.

Viure es indagar, es coneixe, es creure y no creure, es deixar y pendre, es moures. Aquell que no té forsas no's pot moure. ¿Y se'ns voldrà fer creure que aquest conjunt de momias que no's bellugan tenen la forsa de no moures? No's mouhen per forsa! Perque la fe catòlica es no-fer.

El rahonament dels individus està en rahò inversa del rahonament del Estat. El dia que tots els individus d'un poble raho-

(1) Diuhen abdugas sectas: «Tot aquell que pensa aixís es germà, y es pera ell el cel polític o religiós; tot aquell que no hi pensa serà germà filant molt prim, però pera ell es l'infern.

nin, l'Estat no existirà en aquell poble. Si un sol individu es el que no rahona, l'Estat hi existirà: ho serà el vehi que pensi y obri per ell. El pes del Estat sobre un poble, està en rahò inversa del número d'individus cultes. Cada mestre d'estudi es una sangonera de la sobirania del Estat.

L'individu, per ineptia o per peresa, anà delegant funcions al Estat. El jorn que aquestes delegacions comensaren a tenir lloch, l'home vivia una vida purament material; encara no pensava. El jorn que comensà a pensar se trobà ab que l'Estat, avesat a ésser delegat, s'havia delegat el rahonament. L'home ha seguit pensant fins a nostres dies, però sols l'Estat ha sigut el qui ha rahonat. Avuy dia encara veyem al poble, obehint a son vici atàvich. implorar el rahonament dels seus cacichs, sacerdots, qües, *amigos del pueblo*. Però avuy dia també es arribada l'hora en que'ls pobles cultes y els individus cultes de pobles salvatges, reclaman y exigeixen el dret del rahonament. Y si hi ha drets que ben poch s'hagin de reclamar y més prompte'ns siguin concedits un d'ells es aquest: car no cal sinó rahonar pera tenir el dret del rahonament.

Però enfortir-lo es més difícil, y aquesta es la lluyta a que'ls pobles que volen deslliurarse y els homes cultes estan entregats.

Pres per l'Estat el dret del rahonament, li convenia ésser àrbitre de las inteligències pera millor regularlas y amidarlas, y sols deixarlas arribar fins ahont li convingués. Per això l'Estat s'ha atribuït la facultat de la Ensenyansa. L'home o corporació que té en sas mans la ensenyansa d'un poble, es mestre y senyor de la seva vida.

La Ciència en mans del Estat que la reparteix a dosis entre'ls ciutadans, deixa d'ésser ciència, perque la vera ciència es amplíssima, y l'Estat sols la deixa arribar fins al limit ahont comensa a conculcar sa sobirania. La Iglesia ha portat a la foguera a tot aquell qu'ha fet arribar la ciència fins més enllà del sagrat limit ahont el dogma dorm la pau dels morts. L'Estat ha clos la boca, ab medis suaus o fers segons els temps, als que han traspassat ab la ciència la valla dels seus dogmas polítics. La ciència en mans del Estat es una mercaderia que sols la dona a grans dosis quan li es convenient, com se dona'l ranxo als tocinos pera cebarlos; els científics són mercaders ab patent; y las oficinas ahont aquestas patents se donan, las Universitats, són la tapadora noble posada sobre'l pou ahont mora la Veritat pera que no pugui sortirne.

La Universitat del Estat es la institució més aclaparadora dels temps moderns. Cal sols donar un tom per ellas pera ferse càrrech del seu caràcter, del seu esperit. La

joventut hi passa per necessitat, lassament creuha llurs claustres y s'adorm en els polsosos banchs de las aulas. Hi passa ab el mateix cansanci que passa'l comerciant per la duana a recullir sas mercaderias. Va la joventut a la Universitat del Estat, no a apendrehi, sinó a guanyarse la patent ab el cul de las calsas. Y l'Estat riu; riu y cobra bons picotins de moneda.

Això a baix. Guaytèu a dalt; guaytèu las fonts d'ahont deù rajar la ciència! Tota la imbecilitat de la nació es la escullida pera instruhir al poble. La estupidesa, la carrincloneria, la fatuitat y l'eclecticisme, això es: la manca d'opinions se donan cita en els cervells dels Doctors. Inamovibles en llurs càrrechs guanyats no pel valer sinó per la oposició; assegurats l'aufals per tota la vida, els més desperts s'adormen en las cadiras doctorals, s'hi petrifican, hi cristallisan. Si algún jove intenta pujar a la trona, si hi arriba, hi arriba endarrerit de tot el temps que ha tingut de cloures pera preparar sas oposicions. Lo segur es que no hi arribi, barrat com està'l camí pels vells que, formant grupo o tribunal, barran la entrada ab son *esperit* de Claustre... Allà hont hi ha esperit colectivo, la Bestiesa fa d'esperit.

Aixis en Jurisprudencia, Gayo, Papinià, Sant Tomàs y las dotze *Taulas* que ab las de Moisés fan que l'Estat no *taulas*, sinó *dama* fassi al Individuu, són el comble del sentit comú; en Medicina si ja no se sangra es perque potser no se'n sab; en Quimica's teoria; en Fisica encara no s'ha arribat a la caygada de la poma, y a tot arreu Déu Nostre Senyor resol tots els conflictes (1).

Al costat del encarcament, de la cristallissació, de lo anodi y embrutidor de las Universitats del Estat ab sas teorias, sas fórmulas, sos arcaismes, son sectarisme y son esclavatge adulator e hipòcrita al poder que las manté, s'hi aixeca, en els pobles que volen progressar, que volen rompre cadenas, que volen volar pera sanejarse en ambients més purs, en amples ambients de veritat y d'anàlisis, la Universitat Lliure.

Es prou conegut de nostres lectors lo que aquesta es, pera que m'entretengui a descriurela, cosa que per altra banda no'm permet l'espai de que dispo. Diré d'ella sols qu'es la vera síntesis de la fe en el rahonament. Se lluyta dintre d'ella pel progrés, no pera fingir-lo. No s'estudia dintre

(1) Recordo qu'en una de las classes de Dret a que he assistit, el professor, analisant las diverses teorias qu'existeixen sobre la remuneració o indemnissació al processat innocent, va concloure que no valia la pena de averiguar quin era la millor, perque a la fi la verdadera justicia's farà en el cel. Jo esperava veure al día següent el Claustre de Dret declarat inútil y dissolt per R. O. Però no va ésser aixís, per desgracia y pera ofensa al Diví jutjament.

d'ella una teoria, una escola, ni una secta, sinó la Ciència, l'Art, la Religió. Té als cervells, no per safretjos que s'alimenten d'una aixeta, sinó per oceans que reben ayguas de molts rius y rieras y reguerots.

—
 «Tenim a Catalunya la Universitat Lliure? No. ¿Estem en camí de tenirla? Si. ¿Trigarà a tenirla? Si: molt.»

Cal avans que desapareguin de la vida tots els vells, els corcats, els fanàtics, els sectaris y els convensuts-atàvics; els rancis, els petrificats, els exclusivistes y els intransigents. Tot això trigarà a morir perquè rebroti. Així trigarà l'adveniment de l'hora en que la Universitat Lliure aixequi son casal en la nostra terra.

Pera fundar la Universitat Lliure calen coses que mentres existeixin els avans dits són impossibles d'obtenir. Calen diners, y com que aquella fundació no són uns funerals, ni una benedicció, ni un trisagi, no hi hauria diners. Cal que tots aquells senils anti individualistes, siguin menys *individualistes* y personalisin menys. Perquè ¿qui la proposarà la fundació que no despertí en tots enveja, temor de donarli importància o indiferència? És difícil trobar el qui, mentres *visqui*—diguemho així—entre nosaltres tot aquest pastitxo d'hipòcritas ambiciosos que treballen no per una idea, sinó pera ferse un nom.

L'any passat vaig donar a la publicitat la idea del Congrés Català, idea d'un amic meu que volgué conservar l'incògnit. Del article que'n vaig fer, els companys n'editaren una fulla solta, la quina fou profusament repartida. En ella's demanava consell: «*Es bo o es perjudicial pera Catalunya predicar aquesta idea?*» hi deya.

Com va preveure molt bé l'Oriol Martí en un article publicat la setmana següent, se feu el buyt a la idea. Ni una sola resposta va ésser rebuda dels que tenien la obligació de respondre, donchs diuen que ayman a Catalunya, ja que jo podia haver comensar la campanya de divulgació y fer un tort a nostra causa.

¿Volèu saber quins varen respondre? Varen ésser els joves. Alguna que altra societat d'esperit ample que m'honrà oferintme son setje pera predicarhi. Ara fa poch, els estudiants, l'esplet d'esperansas que puja; llavors, alguns, comptats entusiastas de tot lo que sigui moviment, m'enviaren cartes oferint sos serveys y son valer desde'ls seus pobles ahont *sense fer sacrificis*—despreci etern als que se sacrifican!—somniau y lluytan per la causa. ¿Què'ls hi havia de dir a tots? «Jo no vull pas exposarme a fer un tort a la causa... La indiferència dels *patriotas* ha acullit la idea. O la idea es dolenta, o ho són els patriotas... A la posteritat...» etc.

Es que, en veritat, vivim en un medi ahont

hi suran massa petitesas pera poderhi nedar bé. No estem pas en l'època dels grans actes, sinó en l'època de sa preparació.

Així sols individualment podem assolir la fe en el rahonament. Colectivament, sols podem preparar el terror pera qu'ella fructifiqui.

La Universitat Lliure avuy dia es impossible, mes sa preparació no sols es ja hora de ferla, sinó que comensa a ésser un fet. Ho es el primer número de la revista mensual d'educació nacional, nomenada *Universitat Catalana*. El *Propòsit* ab que obre sa tasca ho deixa veure clarament. «Volèm—diuen entre altres coses—que la *Universitat Catalana* respongui a l'altura del seu nom. Volèm que sigui'l ganfanó alsat als quatre vents, sota quals plechs vinguin a agruparse tots aquells que treballen pera la cimentació y edificació de la *Universitat Lliure Catalana*. Volèm que sigui una llar intensa y extensa de calor y llum pera'ls conreadors del esperit català en las diverses branques de sa cultura.»

A aquests braus empenedors «no'ls espanta la llibertat y varietat d'opinions, sempre que cada una sigui sincera y respectuosa ab las demés.» «Sobre tot en empreses de cultura com la nostra—*diuen*—las creyèm no sols útils, sinó necessaries, perquè, lo mateix que l'harmonia en els sons, la cultura no consisteix en la supressió dels contraris, noméninse opinions, gustos o interessos, sinó en llur combinació dins l'acort perfecte d'un principi superior, ideal, que a tots abraça y agermana.»

Estem, donchs, en via de preparar. Y els que comensen a voler preparar ja deuen haver trobat esculls en son camí. Ben clar ho donan a entendre aquestes paraulas d'ells: «Aquestas associacions de joves (las que oferiren llur esforç, donant ab això un bell exemple de solidaritat patriòtica que imitar als homes fets) responderen generosament a la crida... etc.» *Ergo*, els homes fets han fet el buyt, sa eterna arma. Atacar compromet; callar es nedar y guardar la roba. Ja sabèu, donchs, els joves, quina es vostra obligació. Aportar vostre esforç moral y material a la nova obra. Estem en via de preparar. Pera construhir cal enrunar avans. La guerra entre joves y vells es declarada ja fa temps. Hora es ja de que's trenquin las hostilitats. Formem la pinya de la juvenesa, y al crit de *Via fora'ls corcats!* escometèm de ferm contra las arnas, enderroquem idols, conculquem pedestals, desemmascarem devant del sigle las momias disfressadas y ajuntèm tots els nostres esforços per'anar trillant el camí que a nosaltres ens ha de conduhir al ideal, y a nostra estimada patria al estat de cultura y germanor de que es ben digna.

La fe en la convicció de la necessitat d'eliminar lo nociu, ens portarà a la fe del rahonament, pare de conviccions més elevadas.

F. PUJOLÀ Y VALLÈS

PER ULL DE GARBELL

Diu un telegrama:

«Después de la sentencia arbitral, el presidente Mouraviev ha dicho que, si bien se inauguró pacíficamente el sistema de arbitraje, hoy nos hallamos en medio de siniestros rumores de guerra y que, aunque se aspire al bien, no se está libre, por desgracia, de un ataque posible é inesperado.

Ha añadido que estamos obligados á aceptar la guerra de legítima defensa en nombre del honor y de la libertad. Ha terminado diciendo que después de la lucha actual se hará de nuevo la luz, y el arbitraje de La Haya seguirá siendo muralla de la justicia y de la razón y prenda y esperanza para el porvenir.»

Aquestes darreres paraules estan tan plenes de melancòlica resignació y de serena esperança, que un no pot menys que mirar-se ab una sincera simpatia la figura augusta e impassible del president Mouraviev; ab aquella senzilla simpatia que inspira sempre als homes honrats el petit nombre d'escullits que'ls burletes y escèptichs coneixen ab el nom despreciatiu d'ànimas de cantí o benaventurats.

«Volverán las oscuras golondrinas...» Y, tot esperantlas, els ilustres membres del tribunal d'arbitratge de La Haya permaneixen tranquils e impertorbables, aguantant la bofetada que'ls russos y els japonesos ab la guerra, y las grans y petites potencies ab sos preparatius bèlichs, sentan sobre sas galtes beatíficas; y el seu temperament pacífich y conciliador els transporta a regions superiors, desde las que miran indulgentment las entremaliaduras dels homes que volen marse.

Jo admiro, donchs, respectuosament al president digníssim y a sos confreres, no sensè planyem de qu'en un moment d'excitació l'ilustre Mouraviev no hagi sabut dominarse, demostrant que — contra lo que afirman els malvolents — a pesar de tot, la sang que circula per sas venas no es pas sang d'horxata.

«Estamos obligados á aceptar la guerra de legítima defensa en nombre del honor y de la libertad.» Segurament aquestes paraules foren un lapsus fill del calor de la improvisació, y a horas d'ara ja'l president deu empenedirsen, puig de lo contrari, demostraria tenir un ardor bèlich molt poch en armonia ab els pacífichs fins de la institució a qui aytals paraules anavan dirigidas.

Y el primer mal intencionat que volgués

posarla en ridicul, podria fer observar al president Mouraviev que las grans potencies al prescindir sistemàticament dels bons oficis del flamant tribunal sempre que la importancia dels seus fins o interessos ho reclama, deixantli solsament solventar las petites diferencies sens interès, el posa, com posa als seus companys, en una situació bon xich delicada, situació de la qual sols podrien sortirne ayrosament y ab dignitat formulant una petita protesta que, si fos redactada en termes tan serens y comedidos com no pot menys d'esperarse de personas pacíficas y ben intencionadas, produhiria en el món civilisat un efecte marvellós. El president Mouraviev y els seus companys, per exemple, podrian dir a las grans potencies, y fins a las petites: «Puig qu'en realitat sols ens feu servir de figuras decorativas, els meus companys y jo creyem que ha arribat el cas de dirvos ab el major respecte: *Ahí queda eso.*»

Y el president Mouraviev y els seus companys d'arbitratge, sense perdre res de sa fama d'homes pacífichs y entenimentats, guanyarian quelcòm no menys honorífich: la serietat y la dignitat, que no perjudican may als homes, especialment als que acceptan càrrechs tan delicats com els que desempenyan els honorables membres del Tribunal d'Arbitratge de La Haya.

Sembla qu'en el projecte d'Administració local que s'està discutint al Congrés, la qüestió del ball públich y privat queda en interdicte, y la fadrinalla qu'espera ab neguit l'hora de las balladas, tant al pla com a la montanya, tindrà d'avuy endavant un nou motiu de preocupació: «¿Es misser l'alcalde, que segons la nova llei pot concedir o negar el permis? ¿Estará o no per orgas el diumenge vinent?...» Cal confessar qu'en Maurra, al conferir tan monstruós despotisme als petits cacichs del reyalme, s'mostra bon xich crudel ab els més inofensius espanyols: crudeltat qu'en un estadista de la seva talla no deixarà de fer barrinar als nostres polítichs maliciosos que sens dubte veurán en la primera vista ignocenta disposició una trascendencia ben digna d'estudi y meditació.

Perque, evidentment, l'home'n deu portar una de cap. Per la meua part, confesso que

l'assumpto no ha deixat de preocupar-me, y, després de madura reflexió, sols dugues explicacions satisfactorias se m'ocorren respecte a las intencions o mòvils qu'han guiat a nostre gran home d'Estat.

Es la primera un esperit d'ampla moralisació, aquell esperit tan ben condensat en l'incomparable *pareado*:

¡Jóvenes que vais bailando,
al infierno vais saltando!

Y es la segona qu'en Maura, qu'estima de cor a tots els seus súbdits—vull dir als súbdits de S. M.—ab una sollicitut qu'enterneix, s'haurà fet en sas horas d'insomni la següent reflexió que no deixa de tenir el seu pes: «¿No'ls faig ballar jo als pobres espanyols a tota hora del dia y de la nit, si els plau per forsa? ¿Per què, donchs, més balls sense'l meu permis? Prou, prou, fills meus! Si vos escoltés, acabariau ballant el ball de Sant Víctor!»

Heusaquí com va neixe la lluminosa inspiració.

El projecte de ley relatiu al servey militar obligatori ja ha passat pel Congrés. Falta sols que passi pel Senat, y d'abdós cossos legislatius n'haurà sortit la entronisació del militarisme, aqueixa negació de las modernas civilisacions, de la que no's saben lliurar tants y tants grans Estats. D'aquests, no sabentne pendre lo bo, ne prenem lo dolent. Es natural. L'era de las injusticias tira per llarch; la onada del militarisme creix arreu. Mentres l'Estat sia l'ex de las modernas civilisacions, aquestas, fonamentadas en la forsa, no seràn més que una mentida y un escarni.

El republicanisme unitari, moviment cesa-rista com el que més, d'acort ab el fals lliberalisme d'en Canalejas, ha sigut el que, ab un migrat esperit d'igualtat y de justicia, ens ha dut la funesta plaga. Las remadas de xays que forman el poble espanyol no protestaràn de la nova ley embrutidora: l'aplaudiràn entusiasmat y diràn *bel bel* com a xays que són. Sols una part del poble català, la que ha servat l'esperit lliure de la terra, protestarà ab indignació en el fons de son cor.

«Catalunya Federal» ha sigut ara la primera entitat autonomista que ha fet sentir sa veu contra'l militarisme, en la serie de conferencias que tots els dissabtes ve donant. Sembla, ademés, que s'està organisant un gran *meeting*.

Sols nosaltres, els autonomistas, els reaccionaris, protestarèm. Els altres, els revolucionaris, els liberals, els demòcratas y progressius, cantaràn victoria. Es cert que'ls conceptes de servey obligatori y llibertat se donan bofetadas: però, en cambi, el primer s'avé maravellosament ab el d'igualtat, y els nostres republicans, posats en el cas de decidir-se entre la llibertat y la igualtat, se decantan cap aquesta. El dia que, gracias al regim uniformista, siguem tots ben iguals, podrèm comensar a pensar de quina manera ho hem de fer pera ésser lliures. Mentres tant, aquesta petita molestia del servey militar obligatori quedarà compensada per aquella intima satisfacció qu'experimentarèm al saber que tots servirem per un igual. Es una gran veritat democràtica allò de *Mal de muchos, consuelo de...* d'imbècils, diria jo.

EMILI TINTORER

BOHEMIA

Pel d-sert estèril de la indiferencia
va la caravana.

Es trista la via; no hi ha ombra qu'ampari
y fins l'ayre hi manca
Angunia'l silenci,
la calma aclapara,

prò'l jovent alegre, que riu y que crida,
ni pateix ni's cansa...

Allà van els joves,
els pobres bohemis que riuen y cantan.
Ells fan mil projectes que may se realisan,
la vida ofereixen per una mirada
y llensan al ayre cançons dolças, plenas
d'amor y anyoransa.

Són ells, són els joves,
els pobres bohemis somniadors que cantan...

La marxa es penosa,
alguns ja desmayan,
mes, com tots els altres corren y s'allunyan,
no hi ha qui'ls ajudi a seguir la tasca.
Deixeulos, deixeulos que rugin y cridin,
que donguin sa vida per una mirada,
que ab petons somnihin que may han de rebre,
que cançons entonin d'amor y anyoransa...
Deixeulos, deixeulos; ja veurèn quan tornin
de la gran batalla,
ja veurèn com venen ab els rostres pàlids
y com els fronts baixan;
ja veurèn llavoras com aquests bohemis
ni en amors somnían, ni riuen, ni cantan...

Pel desert estèril de la indiferencia
va la caravana...

SANTIAGO A. NARRO

L'ANTICH CARNAVAL DE BARCELONA

(Continuació)

Roda'l món
y torna al Born.

El sagell de la *Societat del Born* figurava un politxinell-la aixancarrat sobre 'un globo aerostàtic; una cinta rodejava'l globo, menos per dalt, ahont el ninot l'agafava ab els brassos estirats; ademés del nom de la societat y el de son president y fundador, hi havia son lema, quera: *Filantropia y Diversió*. L'esperit de beneficència era la nota més simpàtica del Carnaval barceloní: s captava pels pobres en quasi totes las comitivas, funcions y cavalcadas, y el públich responia de bon grat a la capta.

En el *Bando* del any 60 se prevé als ciutadans que's captarà pera'ls ferits de la guerra del Marroch. D'aquest any ne tenim tots els datos necessaris pera feros carrech del brill y ostentació de las festas, gracias á la obreta que publicaren en J. A. Clavé y en J. M. Torres (1), dedicada al meu avi ab el següent sonet:

Al rústich so del corn, jo avuy os cant,
mon bon amich, SEBASTIA JUNYENT,
d'egregia Junta digne president,
plaga entre'ls plagas, gat del botavant.

Vos sôu lo cap que disposau constant
del REY DELS BOIGS lo bell recibiment:
vos sôu la veu que crida al brau jovent
entorn lo llit del HÈROE agonitzant.

Vos sôu qui, de cors nobles recullint,
calmàu miserias, d'aquest sigle afront,
frescos pàmpols y llors ufà cenyint:

Vos sôu qui promovèn lo contrapunt
que als pobres obra més serè horitzont ..
y per'sò os dedicam lo llibre adjunt.

CLAVÉ

Se rebé un telègrama de Moscou, fetxa 1.er de janer; després un de Venecia del 3 de febrer, y un de Marsella del 8, anunciant que'l dia 12 arribaria en Carnestoltas II, *Conde de Camamilla*. Aquell dia'ls vols de la estació del Est estigueren atapahits de gran gentada; s'hi aplegaren de vint a trenta mil personas, moltissimas d'ellas disfressadas y fent un soroll de trenta mil dimonis. A las tres arribava'l tren. Ademés de la *Diputació*, *Ajuntament*, *Audiencia*, *Claustre Universitari*, etc., etc., que'l reberen com l'any passat y formaren en la comitiva, hi hem d'afegir: Una guarda de zuavos que feya escolta als gegants pagesos; una secció de cavalleria árabe; un'altra parella de gegants grassons y un en trajo marroquí; nanos de tota forma, y els cavallets de cartró que cargolejavan muntats per marroquins diminuts. Tot això al so de nombrosa banda de timbals y

orquestra d'exòtichs instruments. Una pintoresca patuleya de tercis catalans, ab son comandant, enarborant barradas banderas:

No falta en ninguna parte,
entre fiestas catalanas,
las barras y su estandarte (1).

Un penó ab un ninot y un lleterero: *Ultimo habitante de Tetuán*; una comparsa de negrits americans, ballant y cantant un tango dedicat a Mulay-Abbas. A algunas comparsas del altre any s'hi afegian la dels *arrenca-caixalis*; no hi podia faltar un mirinyach colossal; hi havia una mena de guarda negra portant en triomf un ninot vestit de moro, seguida d'un esquadro de cavalleria marroquina ab bacallans per espasas, custodiant dos carros plens d'odalisques; pagesos del Camp de Tarragona portant a la gropa dels matxos que muntavan, a sas promesas o mullers; una comparsa de descamisats dalt de pollins; en un dels carros hi anavan barrejats arquitectes, enginyers, pèrits agrònoms, aparelladors y sobrestants, ab banderetas y altres instruments, ocupats en l'*ensanche* de Barcelona; carretelas ab comissions del *Teatro de Oriente* y de la societat *La Joya Barcelonesa*; pallassos, pierrots a cavall; cavallers Lluís XIV y Lluís XV y del temps de Carles III; esquadro de soldats a la *federica*; guardas inglesa y americana; jockeys, trabucayres, etc., etc. Una carretela en la que hi anavan quatre personatges, dos d'ells ab cap de lleó platejat, y els altres dos ab una torra daurada en lloch de testa, simbolisant l'escut de Castella: els cavalls que la tiravan eran muntats per escuders ab l'escut de Barcelona al pit y el de Catalunya a la espatlla; venia'l sèquit oficial, intercalat d'orfeons y pagesos; seguia esplèndida la carrossa que duya al *héroe* de la gresca, si fa no fa igual que l'any passat; un piquet de zuavos li feya d'escolta, seguint una immensa cavalcada de pierrots sortits del *Circo Real de Cinicelli y Price*, quals *clowns* anavan en un cotxet tirat per sis *poneys*. Tancava la marxa un *ómnibus* que duya l'equipatge y el servey de S. M. Carnavalesca.

Pel curs se repartian himnes dedicats a la plausible entrada del senyor don Carnestoltas, y programas posats en vers per la distingida poetisa *Madama Bufa-vents*, dels que transcrivim lo següent:

Per'adornar més la plassa,
totas las revenedoras,
han convingut en posarse
los mirinyachs fets d'estoras.

Y las mossas pescateras
portarán ab molta manya
los mirinyachs fets de xarxa
ab quatre cercols de canyr.

(1) Entrada triunfante y entierro del Nuevo Carnaval (anca de redolins).

(1) El Carnaval de Barcelona en 1860.

Si volèu confits y anís
a las noyas regalar,
per favor vos encomano
molta prudencia en tirar.

No tirèu ous de farina,
no són bromas de senyor,
divertiuvos d'altre modo
que vos fassia més honor.

No cregàu venecians,
romans o vilanovins:
lo verdader Carnestoltas
sols vol als barcelonins.

Al mateix temps se publicava una *Amnistia* que comensava aixís:

Jo só fill d'aquell gran Rey,
molt gran y molt poderós,
que l'any passat va apareixe
escampant lo bon humor.
Mon llinatge es tan antich
qu'entre nats no té recort:
a Roma me van criar,
Venecia me donà sort,
y contra las costums serias
só aclamat reformador.

Perdona als notaris, advocats, metges, llevadoras, procuradors, empleats, regidors, diputats, adroguers, herbolariis, periodistas, bugaderas, etc., etc., etc. Exclòu de l'amnistia als sofisticadors d'aliments, als que roban del pes, a *xarlatanis*, curanders, bruixas, magnetisadors, didas y didots, y acaba dient:

De l'actual quinta eximeixo
vells, trencats, coixos y torts,
als que fan set pams y quart,
als qui sobra o falta un tros.
Tampoch no vull més sorteig
mentres tingui el ceptre jo;
tànquinse los tribunals,
fòra las contribucions,
cessi la Universitat
d'atolondrar vostres noys
ab tant grech, francés, llatí,
que'ls posa un cap ple de trons.

El dilluns assistí en Carnestoltas a la funció de beneficència que's celebrava al Liceu, ahont se cantà *Saffo*, acompanyat de la música escocesa que aquest any figurava en totes las festas.

El dimars se dirigí al Circo de cavalls de *Cimicelli y Price*, ab una escolta d'honor de voluntaris catalans qu'espontaniament s'oferrén.

Dimecres al *Circo Barcelonés*, o *Teatro Risori* com altres li deyan, ahont, després que la secció coreogràfica havia ballat tangos de *negritos y Tarantella*, el señor alcalde del *Ajuntament* de fóra, (1) desde'l palco, demanà per ballar, y trasladantse al escenari, l'*Ajuntament* en pes ballà'l *Ball rodó* y el *Contrapàs*. El producte de la funció era destinat als ferits de la guerra d'Àfrica.

(1) Que'l feya'l *Gravat*, l'home, més xistós del barri.

El dijous gras sorti ab nodrida comitiva a captar pels pobres; per arribar als balcons se servian d'unas llargas perxas de qual extrèm penjava un cercol qu'obria la boca d'una llarga bossa, per la que baixavan las monedas fins a las mans del captayre. Cridà l'atenció, aquell dia, el gran carromato del *Circo Real*, compost d'una gran panera pera rebre donatius, y al seu voltant, convenientment agrupats, alguns nens de la Casa de Caritat. Tancava la marxa la carretela del *personalge*, seguida de la música escocesa. Al vespre d'aquell dia assistí, portat en cadira de mans, a la funció que a benefici dels voluntaris catalans se dava en el *Teatro de Oriente*, a la plassa de Sant Agusti vell.

El divendres tornà al *Circo Barcelonés*.

El dissapte a las sis y mitja's disparà'l castell de fochs que a causa del mal temps no s'havia pogut fer el dia de l'arribada, y acabat se presentà tota la compayia del *Circo Real* formant brillant cavalcada per acompanyarlo de nou a la funció, qual producte's destinava a las casas de beneficència; essent rebut a sa arribada ab salvas, himnes y fochs de bengala.

No's podia queixar, aquest any, el *Rey de la Saragata*: fochs, espectacles, serenatas de més de cent timbals, cavalcadas, etc., etc. Jamay las festas podian assolir més esplendor.

Per aquest temps havian ja finit a Barcelona's célebres balls de la *Patacada* que's celebravan en uns magatzems del carrer de las Tapias, ahont hi acudian ab predilecció las *raspas* y ahont se ballava el *Ball rodó* y la *Bolangeria*. En va s'intentà ferlos revire en els pòrtichs del mercat de Santa Caterina y en els salons de *San Cayetano* y de las *Sitjas*.

Tampoch se feyan els que la Casa de Caritat organisava a benefici dels pobres en la sala de Llotja y als que assistia la *classe acomodada*, continuació dels que desde l'any 1803 s'havian celebrat en un espayós local de darrera la iglesia de Santa Mònica, qu'havia arribat a contenir deu mil personas. Els brillantissims del *Gran Teatro del Liceo* y del *Teatro Principal* els havian desbancat, atraient ab sa magnificència a la joventut aymant del esbronch y la ballaruga.

Tampoch se feyan per aquest temps els balls de *Pinyata* del primer diumenge de Quaresma, ni els balls de màscaras del dia de Sant Joseph.

Però durant el janer y febrer d'aquell any se ballà de valent, donantse 112 balls de màscaras entre'l *Circo Barcelonés*, *Olimpo*, *Joya Barcelonesa*, *Gran Teatro del Liceo*, *Ateneo*, *Artesano Barcelonés*, *Brillante Barcelonesa*, *Fraternidad*, *Pireo*, *Amistad*, *Triunfo*, *Teatro Principal*, *Francesa de Beneficencia*, *Casino del Centro*, *Salón del Norte*, *Campos Eliseos* y *Circo de Madrid*.

El més brillant y animat fou el que's donà al Liceu el dia primer de febrer, en el que resultà, a benefici dels ferits de la guerra, la quantitat neta de 8,864 pesetas, que foren entregadas al capità general.

SEBASTIÀ JUNYENT

(Seguirà.)

NOVAS

El diumenge passat, dia 28, baix els auspicis de l'«Associació Catalanista» d'Arenys de Mar, se celebrà una festa patriòtica en el Teatre Principal d'aquella vila, en la que alternaren las cançons populars cantades per alumnes del Colegi de Sant Jordi dirigits per son mestre senyor Flos y Calcat, ab la lectura de poesias y ab els patriòtics discursos dels senyors Majó, d'Arenys; nostre company Martinez y Serinà, en representació de JOVENTUT; Tona, de «Catalunya Federal», y Gubern, que presidi l'acte en representació de la *Unió Catalanista*. Tots foren molt aplaudits.

El mateix dia, á las nou del vespre, tingué lloch la vetllada que tenia anunciada l'«Centre Escolar Catalanista», en la quina la part artística anà a càrrech de la senyoreta Pomar, la part científica a càrrech del senyor Campllonch, qui llegí un discurs sobre'l *Radium*, la literaria a càrrech de la senyoreta Maria G. Bassa, en Joseph Franquesa y Gomis y en Joseph M. Roca, de quins autors se llegiren hermosas poesias, y d'en Ramón Surinach, qui llegí un bonich treball inèdit. La part patriòtica fou encomanada al erudit conseller del Centre en Joseph Poch, qui llegí un magistral y vibrant discurs sobre l'«Estudi de la Historia», que constituí la nota més catalana de la festa y que fou interromput varias vegadas pels xardoros aplausos de la concurrencia, aplausos que's repetiren al terminar. Tancà l'acte'l senyor Martí y Julià, que presidia en nom de la *Unió Catalanista*, pronunciant un encertat parlament en el que glosà ls conceptes emesos pels anteriors oradors.

La societat democràtica catalana («L'Eura») ens invità a la vetllada literaria y musical que celebrà diumenge, en la qual hi prengueren part el president senyor Oliveras, que pronuncià un agradós discurs, els senyors Munne, Barbany, Bataller, Quintana, Cervelló, Clota, Masó y Subirachs, els noys Pelleró y molts més de las escoles que a son càrrech té dita societat; mereixent, tant en la lectura de treballs literaris com en la part de música y cant, molts aplausos. També hi prengué part el septimino de guitarras y ban-

durrias «La Lira», que contribuí al millor lluhiment de la festa.

Deya dias enrera *La Renaixensa*:

«Convocadas per la «Lliga de Catalunya», s'han reunit las entitats de Barcelona y'l seu pla adheridas á la *Unió Catalanista* en virtut d'un ofici d'aquesta última pera'l designament de delegats pera la próxima Assamblea, haventse acordat, per unanimitat, oficiar a la Junta Permanent demanantli lo tema que ha de posarse a discussió, a fi de poder nombrar ab més coneixement de causa sos delegats, aixís com lo lloch ahont ha de celebrarse dita Assamblea.»

Aquest paragraf qu'en altra ocasió ns haguera sorprès, avuy el comprenèm, donchs per desgracia revela uns procediments que no escauheu a aquells catalanistas que tant proclaman lo que no creuen, això es, que no volen treballar a l'ombra. No fem comentaris, donchs creyèm que la Junta Permanent de la *Unió* sabrà posar a ratlla a ayts reyezuelos. Sols farem remarcar qu'en el mateix número fa saber *La Renaixensa* que pera servir millor a sos lectors suprimirà la edició de la nit, y que'l president de la «Lliga de Catalunya» y el secretari del consell d'administració d'aquell periòdich són una sola persona que's diu don Frederich d'Uyà. Es de tèm que s'intenta imprimir al Catalanisme una direcció quins resultats serian semblants als que ha tocat *La Renaixensa*: ¿no es veritat, senyors accionistas?

No sabem si es d'aquesta mateixa opinió el senyor don Joan Permanyer, però no li preguntem per ara, perque a nosaltres lo que ns interessa es coneixe'l parer de la Junta Permanent.

Llegim en la premsa d'aquests dias que'ls republicans *tremendos* se'n van a América a fer un *bolo*: lo qual vol dir que hi ha algú que té interès en allunyarlos de Barcelona y de Valencia per una temporada, y qu'ells, els *revolucionarios terribles*, s'han prestat a fer el joch dels interessats, sols sia per allò de que qui paga mana. Encara qu'en el cas actual pensèm que seràn dos, els que pagaran: els *vius d'aquí*, y els tontos del comité republicà de Buenos Aires.

Pera més detalls d'aquest viatge, atrassèm al lector a *La Publicidad*, que ja l'ha fet públich donant lloch a que un diari catalanista el comentés en un article titulat *Ara sí que vindrà'l rey*.

En Montero Rios, el firmant del *Pau de Paris*, ha donat dugas conferencias a Madrid sobre'l mateix *Pau*.

Y ha dit qu'ell, (no en Pau sinó en Montero), en temps oportú, ja ho proposava que's dongués l'autonomia a las Antillas (1), perque si Espanya las hi havia fet de mare, educantlas (2) durant la infantesa, lo natural

y just era que las deixés emancipar un cop assolida la major edat.

En virtut d'aquestes declaracions, demanem a tots els autonomistes catalans que's fassin monteristas. «Per què?» se'ns preguntarà. Molt senzill. Catalunya té sa major edat ben completa, en Montero Ríos, quefe nominal dels lliberals dinàstichs, aspira al poder... Donchs quan l'obtingui, l'autonomia de Catalunya serà un fet.

Però ara'ns recordem de qu'en Canalejas, aliat d'en Montero, va dir no fa gayre qu'ell també es autonomista, però que l'autonomia que volèm no'ns la poden donar, per ganas que'n tinguin.

En conseqüència, votemlos no com autonomistas, però si com a embusteros, que s'ho tenen guanyat.

Res de nou ens diuen les obras exposadas al taller d'en Casas per en Casas y en Blay, si no qu'es la primera exposició que fa la naixenta revista *Forma*, que publicarà la casa Thomas com a mena de mostruari de las artísticas reproduccions que sab fer. Els curiosos poden veurehi el quadro gran d'en Casas *La carga*, si no's donan per satisfets ab haver vist las oleografias que *La Tribuna* regalà als seus subscriptors.

A Ca'n Parés hi exposa en Ll. Masriera. No està del tot mal ló que hi exposa. Heus aquí un artista que si fos personal seria digne d'alabansa.

En suma, una setmana anodina en materia d'art.

Al teatre Romea s'ha estrenat un quadret còmic titulat *Els punxa-sarrias*, original d'en Santiago Rusiñol. L'acció té lloch en un *fielato* de carretera real, proposantse l'autor satirizar els usos y abusos dels burots y carabiners, que, ab sas familias, són els principals personatges de l'obra. Aquesta, a més d'esser molt deixatada, no's recomana per la veritat psicològica dels tipos, ni pel medi, convencionalissim, ni tan sols pels *xistes*, en sa majoria xabacans. La execució, ben arrodonida.

El conegut llibreter y antiquari en Pere Marés y Oriol ha obert a la Ronda de la Universitat, n.º 13, un establiment ab el títol de «El Corresponsal del Coleccionista», essent la especialitat de la casa tot lo referent a l'antiga Corona d'Aragó, particularment Catalunya, Rosselló y Balears: cartas y grabats antics, monedas y medallas, publicacions agotadas, edicions raras, pessas pera coleccions, etc. Ab la lectura del catàleg que té en premsa, o visitant la botiga, un se fa càrrech de la utilitat que reportarà als aymants de nostra cultura aquest establiment, dirigit per una persona entesa com el senyor Marés.

Publicacions rebudas:

Joan Gabriel Borkman, drama en quatre actes d'Enrich Ibsen, traduït al català per J. Roca Cupull. La «Biblioteca Popular de «L'Avenç» ha publicat en son volum 19 aquesta notable traducció del senyor Roca Cupull, a la que precedeix un estudi de l'obra fet per en M. Prozor. Preu, 50 cèntims.

Stirnerovsky individualism ve knuti anarchistickém, fascicle de Luigi Fabri, predominanthi la punyenta sátira que caracterisa a totas las publicacions de la biblioteca revolucionaria qu'edita la famosa revista *Nový Kult*, de Praga.

La Universitat Catalana. Notablement millorada, ha entrat aquesta revista en la segona època de sa publicació. Dels alts propòsits que guien a son director nostre amic Cebrià Montoliu, y al triat cos de redacció, ja se'n dona idea en un article que apareix en aquest mateix número de JOVENTUT. No'ns cal sinó remarcar la importancia d'aytal publicació y la necessitat de que en l'obra que ve a realisar hi colaborem, cadascú en la mida de sas forsas, tots els catalans aymants de la cultura de sa patria; y més particularment els joves, ja que d'ells depèn el pervindre y la prosperitat de Catalunya.

Fidel Giró, impressor. — Carrer de Valencia, 233

TAPAS

pera la enquadernació de JOVENTUT

Els subscriptors y lectors que conservin completa la colecció dels números publicats durant l'any 1903, poden remètrala a aquesta Administració, que s'encarrega de ferla enquadernar pel preu de 3 PESSETAS, ab las artísticas tapas expressament confeccionadas pera'l volum IV de JOVENTUT.

Las tapas soltas se facilitan al preu de 2'50 PESSETAS.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sían inèdits.

No's tornan els originals.

Se donarà compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

Preus de suscripció:

CATALUNYA: Un any.	8	Pesetas.
» Mitj any.	4'50	»
» Trimestre.	2'25	»

ALTRAS REGIONES D'ESPAÑA:

Un any.	9	»
ESTRANGER: Un any.	10	Franch.
Número corrent.	20	Cèntims.
» atrassat, ab folletins.	40	»
» » sense folletins.	25	»

El número corrent no's ven sense folletins.